

MATEMATIČKO PUTOVANJE – KANADA

Sanja Janeš, Čabar

Slika 1. Geografski položaj Kanade

Kanada je država u sjevernome dijelu kontinenta Sjeverne Amerike i s $9\,984\,670\text{ km}^2$ druga je po veličini država na svijetu. Na sjeveru izlazi na Sjeverno ledeno more, na istoku i sjeveroistoku na Atlantski ocean, na zapadu na Tihi ocean, a na jugu i sjeverozapadu graniči sa SAD-om. Duljina granice sa SAD-om iznosi ukupno $8\,893\text{ km}$, od toga s Aljaskom $2\,477\text{ km}$.

Kanada je ustavna monarhija, a njezin je kralj Charles III., ujedno kralj Ujedinjenog Kraljevstva, nasljednik i sin pokojne kraljice Elizabete, koji je okrunjen 6. svibnja 2023. godine.

Slika 2. Kralj Charles III.
Foto: José Dias/PR

1. Zadatak. Površinski je najveća država na svijetu Rusija, $1,71 \cdot 10^7\text{ km}^2$. Koliko je puta površina Kanade manja od površine Rusije? Površinu Kanade zaokružite na milijun.

2. Zadatak. Koliki udio granice Kanade s SAD-om pripada granici s Aljaskom?

Ukupna je duljina kanadske obale $243\,042\text{ km}$, od čega je obale kopna $60\,180\text{ km}$, a ostalo je obala kanadskih otoka. Najveći je Baffinov otok, s površinom od $507\,451\text{ km}^2$ peti u svijetu.

3. Zadatak. Broj oblika $\overline{ab4aa}$ predstavlja broj kanadskih otoka. Broj je peteroznamenkast, djeljiv i s brojem pet i s brojem tri i najmanji je takvog oblika. Koliko otoka ima Kanada?

Kanada je bogata vodom, velikim rijekama i brojnim jezerima. Najveće rijeke su Mackenzie, s 4241 km , i Nelson duljine 2575 km . Rijeka Mackenzi dobila je ime po Alexanderu MacKenzieju koji ju je otkrio i istražio.

4. Zadatak. Koje je godine u 18. stoljeću Alexander MacKenzie otkrio rijeku Mackenzi ako joj je troznamenasti završetak sastavljen od tri uzastopna prirodna broja u uzlaznom nizu?

Velika jezera (Superior ili Gornje jezero, Michigan, Huron, Erie i Ontario), koja se nalaze na granici SAD-a i Kanade, površinom su najveće slatkodvodno područje na svijetu.

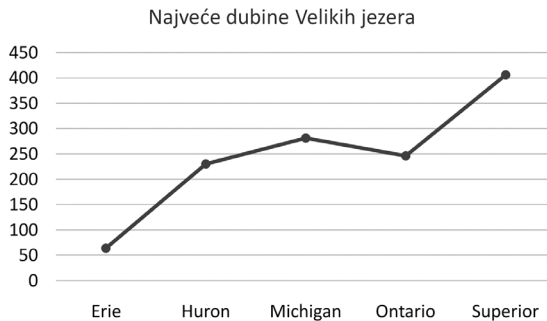
U tablici su podaci za velika jezera.

	Erie	Huron	Michigan	Ontario	Superior
površina jezera	$25\,700\text{ km}^2$	$59\,600\text{ km}^2$	$58\,000\text{ km}^2$	$19\,500\text{ km}^2$	$82\,400\text{ km}^2$

5. Zadatak. Napravite kružni grafikon relativne frekvencije površine jezera.

6. Zadatak. Na grafikonu su prikazane najveće dubine jezera. Očitajte njihove približne iznose.

Kanadski su starosjedioci Indijanci i Eskimi, prastanovnici doseljeni iz Azije preko Beringova prolaza prije 20 000 godina, čiji život ovisi o prirodnoj sredini.

Prvi Europljani koji su naseljavali sjeverne krajeve Sjeverne Amerike bili su Vikinzi.

7. Zadatak. Koje su godine Vikinzi doplovili do Kanadskih obala? Godinu predstavlja vrijednost brojevnoga izraza

$$10^3 - \left[10^1 + 10^2 : \left(\frac{10}{10^0 + 10^0} \right)^2 \right].$$

Nakon otkrića Amerike u ove krajeve preko Hudsonova zaljeva prvi dolaze Englezi (1497.) pa 40 godina poslije Francuzi koji uz rijeku St. Lawrence osnivaju Québec. Zato je i danas u Quebecu službeni jezik francuski ravnopravan s engleskim.

Prvi Hrvati u Kanadi bili su Senjanin Ivan Malogrudić i Dubrovčanin Marin Masalarda, i to kao članovi ekspedicije J. Cartiera i Jean-François de Roberval.

8. Zadatak. Rješenje jednadžbe $\sqrt{x+59} = 40$ predstavlja godinu dolaska prvih Hrvata na kanadsko tlo.

Prema statistikama, u Kanadi danas živi oko 200 000 Hrvata.

Prema prvome službenom popisu stanovništva iz 1851. Kanada je imala približno $2.43 \cdot 10^6$, a 2021. približno $3.83 \cdot 10^7$ stanovnika.

9. Zadatak. Koliko je puta približno porastao broj stanovnika Kanade od 1851. do 2021. godine?

Glavni grad Kanade je Ottawa s 934 243 stanovnika, a najveći je Toronto s 2 731 571 stanovnika. Ostali su veći gradovi Montréal s 1 704 694 stanovnika, Calgary s 1 239 220 stanovnika i Edmonton s 932 546 stanovnika.

Toronto je sadašnje ime dobio je prema starosjedilačkom indijanskom moćnom jeziku „tkaranto”, što znači „mjesto gdje stabla stoje na vodi”.

10. Zadatak. U 19. stoljeću Ottawa je proglašena glavnim gradom. Dvoznamenkasti završetak godine jednak je rješenju jednadžbe $28.5 - 2x = -1.5x$.

Otkrijte godinu proglašenja Otawe glavnim gradom.

11. Zadatak. Broj oblika $\overline{ab}$ dvoznamenkasti je završetak godine imenovanja Toronta. Otkrijte znamenke a i b koje su rješenje (a, b) sustava

$$3a + \frac{1}{2}b = 11$$

$$4(a-1) - 3(b+2) = -10$$

Slika 4. Toronto, autor: Aaron Davis

Koje je godine u 19. stoljeću Toronto dobio svoje ime?

Novčana jedinica Kanade je kanadski dolar. Prema tečaju Hrvatske narodne banke, na dan 13. 4. 2023. jedan kanadski dolar vrijedi približno 0.68 eura.

12. Zadatak. Kad bismo danas u Kanadi kupili bocu vode od 0.33 l, platili bismo je 2.53 kanadska dolara. Koliko je to eura?

13. Zadatak. U Hrvatskoj takva boca vode stoji 0.72 eura. Koliki je omjer cijena takve boce vode između Kanade i Hrvatske?

Kanadska zastava sastoji se od tri uspravna polja: dva crvena i središnjeg bijelog sa stiliziranim javorovim listom. Godine 1921. kralj George V. proglasio je bijelu i crvenu službenim kanadskim bojama. Crvena je preuzeta s križa svetog Jurja, a bijela s francuskog kraljevskog grba. Javorov list simbolizira kanadsku prirodu i okoliš.

Slika 5. Kanadska zastava

Slika 6. Motiv javorovog lista sa zastave

14. Zadatak. Omjer širine i duljine zastave je 1 : 2. Širina crvenog polja dva je puta manja od širine bijelog polja. Koliki je omjer širine crvenoga polja i širine cijele zastave?

15. Zadatak. Koje izometrije ravnine prepoznajete na motivu javorovog lista?

Kanada je najhladnija zemlja na svijetu, s prosječnom godišnjom temperaturom od -5.5 °C. Za usporedbu, srednja godišnja temperatura zraka na području Hrvatske kreće se od 3 °C u gorskim predjelima do 17 °C u primorskim.

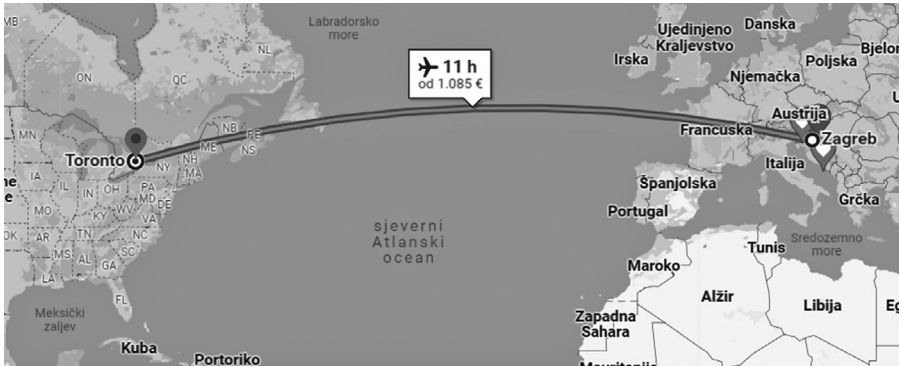
U krajnjem sjevernom dijelu Kanade prosječna temperatura u siječnju je od -32 °C do -38 °C (minimalne temperature dosežu i -64 °C). U istočnom i zapadnom primorju prosječne siječanjske temperature mnogo su blaže, na Newfoundlandu od -5 °C do -10 °C, a u primorju Tihog oceana od 1 °C do 4 °C. Ove su temperature uvjetovane time što je zimi glavnina Kanade pod utjecajem hladnih zračnih masa.

16. Zadatak. Kolika je razlika najnižih prosječnih temperatura u Kanadi?

17. Zadatak. Toronto je peta vremenska zona istočno. Hrvatska je prva vremenska zona zapadno. Kad je u Zagrebu 12:50 sati, koliko je sati u Torontu?

Zračna udaljenost između Zagreba i Toronta približno je 7 060 km. Avionom je potrebno oko 11 sati i 40 minuta direktnog leta.

Slika 7. Udaljenost Toronto – Zagreb, Google maps

18. Zadatak. Kolika je prosječna brzina leta aviona kojem treba 11 sati i 40 minuta za prelet 7 060 km?

19. Zadatak. Ako avion polijeće u 12:00 sati iz Zagreba i treba mu 11 sati i 40 minuta da stigne do Toronta, koliko će pokazivati sat u Torontu kad sletimo?

20. Zadatak. Geografska širina Toronta iznosi $43^{\circ}40'$ sjeverno, a Zagreba $44^{\circ}42'$ sjeverno. Kolika je razlika geografskih širina Zagreba i Toronta?

Izvori:

1. Kanada. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=30143> (13. 4. 2023.)
2. Mackenzie. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=37860>. (13. 4. 2023.)
3. https://hr.wikipedia.org/wiki/Velika_jezera
4. https://hr.wikipedia.org/wiki/Zastava_Kanade
5. <https://hr.wikipedia.org/wiki/Kanada>
6. Prostorna raspodjela srednje godišnje temperature zraka i količine oborine u Hrvatskoj - CROSBİ (<https://www.bib.irb.hr/229884#:~:text=Srednja%20godis%C5%A1nja%20temperatura%20zraka%20na%20podru%C4%8Dju%20Hrvatske%20kre%C4%87e,srednja%20godis%C5%A1nja%20temperatura%20zraka%20kre%C4%87e%20u%20granicama%203-13%C2%B0C.>)
7. Oko hrvatskih se župa odvija vjerski i kulturni život Hrvata u Kanadi i Njemačkoj | HKM
8. Udaljenost Zagreb – Toronto | Udaljenosti gradova

Rješenja zadataka provjerite na stranici 287.

